

P. Potůček společně s **p. Machancem** představil materiál k potřebné době pojištění na starobní důchod. Text tohoto materiálu naleznete [zde](#). Důvodem tohoto tématu je výjimečnost ČR v mezinárodním srovnáním, neboť v ostatních zemích je tato doba obvykle podstatně kratší. **P. Machanec** shledává jako užitečné započít debatu ohledně toho, jaká negativa a pozitiva by přineslo případné snížení této doby. **P. Kučera** vznesl otázku, co by právě toto snížení přineslo a znamenalo pro celý důchodový systém. **P. Machanec** odpověděl, že z pohledu starobních důchodců by tito po výrazně kratší době pojištění a následném odchodu do důchodu získali pouze základní výměru a minimální procentní výměru důchodu. Narostl by tedy počet lidí s velmi nízkým důchodem, nedošlo by však k žádnému výraznému rozkolísání výše důchodů.

P. Fiala vyzval k úvahám nad tím, jaké jsou možnosti a životní situace lidí, kteří dosáhnou důchodového věku a nemají odpracovány potřebnou dobu pojištění pro nárok na starobní důchod. Těchto lidí bude podle něj přibývat.

P. Suchomel také zareagoval na otázku p. Kučery a řekl, že krátkodobě by změna měla omezený efekt a lidé s krátkou dobou pojištění by měli nízký důchod. V dlouhodobějším horizontu je třeba rozlišovat tři skupiny lidí – ti, kteří dobu pojištění nesplní v žádném případě, ti, kteří se k ní mohou přiblížit případně ji i překročit a ti, kteří ji překročí vždy. Dlouhodobý efekt zkrácení doby pojištění je, že se zvýší počet nízkých vyplácených důchodů, otázkou však zůstává, zda nebude chybět pro některé osoby motivace pracovat dál, některé skupiny osob by mohly zůstat v zaměstnání kratší dobu.

P. Šulc vnímá problém ve fluktuální složce pojištění, která bude narůstat s tím, jak se budou do důchodu dostávat mladší a silnější ročníky a demografická struktura se bude měnit. Do této problematiky může také vstoupit fenomén jiných typů pracovních smluv a výdělečných činností, které bude problém zařadit do dob pojištění. Koncept jednotného důchodového zabezpečení v rámci EU si neumí představit. Následně poznamenal, že pro lidi v předdůchodovém věku by měla být k dispozici alternace mezi podporou v nezaměstnanosti a odchodem do starobního důchodu, ale stále by měl být zachován princip toho, že je výhodnější pracovat, starobní důchod by tedy měl být o něco vyšší než podpora v nezaměstnanosti.

P. Zrcek poznamenal, že by bylo dobré určit, na jaké cílové skupiny změna potřebné doby pojištění směřuje. Odhaduje, že zkracování doby pojištění ve svém důsledku pravděpodobně povede k tomu, že celkový objem vyplácených peněz na důchody bude větší, protože těchto důchodů bude pravděpodobně víc. Je tedy nutné počítat s tím, že budou hrozit daleko vyšší finanční náklady do budoucna. Je otázkou, jak početná je skupina lidí, kteří se pohybují okolo hranice potřebné doby pojištění a kolik lidí by tuto hranici překročilo pouze tím, že by se potřebná doba snížila. Dodal, že zvyšování potřebné doby pojištění se dělalo pro větší udržitelnost důchodového systému.

P. Malá potvrdila, že důchodové nároky jsou dlouhodobá záležitost, kupí se na sebe a jakákoliv změna je tedy finančně velmi náročná. U vyplácení důchodů se vše projevuje velmi dlouho a těžce se tato opatření ruší, pokud se ukáže jako nesprávná. Také nelze vyloučit jisté spekulativní jednání, které by do systému mohlo zasáhnout. **P. Šulc** souhlasil s p. Malou, ale

dodal, že každá bilance má dvě strany, výdaj státního rozpočtu na starobní důchody je i příjem obyvatel, takže není nutné považovat každý výdaj státního rozpočtu za negativní jev.

P. Linhart se zeptal na cíl diskuse o době pojištění. On sám nepovažuje zkrácení doby pojištění za nutné ani užitečné. Jeho návrhem je rozšířit způsob placení dobrovolného pojištění.

P. Vlková Šárová vysvětlila okolnosti placení dobrovolného pojištění a posléze zareagovala na předchozí poznámku p. Zrcka a uvedla, že lze odejít do důchodu i dříve, ale musí si na výplatu důchodu počkat a pak počítat s nižším důchodem. Jednou z možností, jak udělat systém mírnější, je zkrátit tuto čekací dobu na důchod, pokud důchodce nedosáhne na potřebnou dobu pojištění.

P. Kučera podotkl, že cíl diskuse není zatím stanoven. Účelem této úvodní rozpravy je zmapovat danou problematiku, připomenout různé souvislosti, stejně jako možná pozitiva a negativa změny doby pojištění. Téma a jeho nejdůležitější souvislosti by měly být posouzeny a projednány posléze detailněji a dále by pak měl být diskutován další postup. V diskusi je potřeba se věnovat zejména těm skupinám, které dnes odchází do důchodu, a těm, které budou odcházet do důchodu v nejbližších letech. Je nutné zvolit jak kvantitativní, tak kvalitativní přístup, a rozpoznat, kdo tito lidé jsou. Je nutné také téma pojmut v širším kontextu a v diskusi se kromě důchodového systému věnovat i dalším součástem systému sociálního zabezpečení.

P. Fiala doplnil, že v dalších evropských zemích je potřebná doba pojištění nižší. Je podle něj důležité zjistit, co je důvodem toho, že někteří lidé na stanovenou dobu pojištění nikdy nedosáhnou, zda jsou líní, pracovali načerno nebo je to kvůli jiným důvodům. **P. Kučera** dodal, že toto lze zjistit jen s pomocí sociologického výzkumu.

P. Suchomel reagoval na vystoupení p. Fialy poznámkou, že systémy, které jsou dávkové (jako je ten v ČR), mají tendenci být přísnější na podmínku pojištění, a pokud jsou příspěvkové, tak je podmínka doby pojištění mírnější. Připojil také komentář k poznámce p. Linharta a uvedl, že je velmi přísné, pokud si člověk celý život buduje nárok na důchod, ale pak na něj z důvodu nedosažení potřebné doby pojištění nedosáhne a nárok mu není vůbec přiznán.

P. Machanec se vyjádřil, že nemá obavu, že by zkrácení doby převrátilo systém naruby, v jiných zemích mírněji nastavený systém funguje. Možností, jak odvrátit spekulativní chování a částečně ochránit veřejné prostředky, je mnoho. Inspiraci lze čerpat ze zahraničí.

P. Zrcek souhlasil, že důchodový systém je v některých případech přísně pojistný s podmínkou 35 let potřebné doby pojištění, podmínku 15 let pro přiznání nároku s čekací dobou však překročí všichni. Možností, jak takové nastavení změnit, je více, lze například diferencovat mezi těmito dvěma hranicemi a úměrně zvyšovat věk pro odchod do důchodu s klesající dobou v pojištění, přechod by tak byl plynulejší.

P. Potůček poznamenal, že do příštího jednání je nutné se zamyslet, zda neexistuje nějaký zdroj poznatků a informací relevantních pro projednávané téma, který by se dal využít. Zároveň navrhl, aby se OK pokusila najít někoho, kdo by vytvořil expertizu ohledně mezinárodního srovnání dob pojištění a řešení problému s nimi spjatých.

